

GLASUL MINORITĂȚILOR LA VOIX DES MINORITÉS DIE STIMME DER MINDERHEITEN

ANUL
ANNÉE
JAHRGANG

} XIX.

„IULIE—AUGUST
JULIET—AOÛT
„JULI—AUGUST

1941.

NUMĂRUL
NUMÉRO
NUMMER

} 7 - 8

Zum Geschenk der deutschen Gesandtschaft.

Von: Dr. Elemér Jakabffy.

Die römisch-katholische Kirchengemeinde der Stadt Arad hielt unlängst ihre Generalversammlung ab, bei welcher Gelegenheit der Direktor der röm. kat. ungarischen Lehrlingsschule, Dr. Ferdinand Berthe meldete, er habe zur Belohnung der Lehrlinge am Schulschluss von der deutschen Gesandtschaft in București ungarische Bücher bekommen.

Dieses Vorkommnis wäre unter gewöhnlichen Verhältnissen geradezu unverständlich. Bei den heutigen aber können wir diese Aufmerksamkeit der Gesandtschaft nicht anders nennen, als vollkommene Kenntnis der Sachlage, ihre Wohlunterrichtetheit und Kulturfreundschaft.

Denn in Siebenbürgen und im Banat ist tatsächlich der Mangel an ungarischen Büchern schmerzlicher, als der Zucker- und viele andere Mängel. Hätte die deutsche Gesandtschaft irgendein vortreffliches Fabrikat ihres Landes geschickt, wäre die verursachte Freude weniger gross gewesen, als über die einigen Dutzend ungarischer Bücher. Denn wenn wir in den Bücherläden Umschau halten, sehen wir, ungarische Bücher sind überall verschwunden, sogar Kalender gibt es keine mehr. Noch nie kam es vor, dass zu Jahresbeginn kein ungarischer Kalender mehr erhältlich war, da die Verleger wenige drucken Hessen, weil sie mit den in Klausenburg und Grosswardein erscheinenden rechneten, diese aber infolge des Wiener Beschlusses ausblieben. Demzufolge erleben wir heute wieder, wie zurzeit unserer Urgrosseltern, dass die ungarischen Kalender in den Familien von Hand zu Hand gehen, um für alt und jung den vielbegehrten Lesestoff einigermaßen zu ersetzen.

Konnte die Gesandtschaft eines fremden Staates solch lesehungrigem Volk ein lieberes Geschenk reichen, als zur Belohnung strebsamer Schüler einen Stoss Bücher?

Konfessionelle oder Volksgemeinschafts-Schulen?

Jener Beschluss der deutschen Volksgemeinschaft Rumäniens, der die deutschen konfessionellen Schulen einstellt und statt ihrer einheitliche Volkstumsschulen errichtet, warf naturgemäss die Frage auf, ob das ungarische Volkstum Rumäniens das deutsche Beispiel befolgen wolle, oder auch künftig an seinen konfessionellen Schulen festhalten werde?

Die Beantwortung dieser Frage ist umso notwendiger, da unter dem Scepter des röm. kath. Bischofs in Temesvár Zehntausende von ungarischen Katholiken auch in gemischt deutsch-ungarisch-sprachigen Kirchengemeinden leben, die aus gemeinsam beigeschaffenen Geldmitteln konfessionelle Schulen aufrechterhielten, der national deutsche Bischof des Bistums aber zur Einstellung der deutschsprachigen konfessionellen Schulen seine Zustimmung gab.

Antwort auf diese wichtige Frage bat *Dr. Elemér Jakabffy*, einer der Vizepräsidenten der Ungarischen Volksgemeinschaft Rumäniens, vor allem von den zur jüngeren Generation gehörenden, in der Nationalpolitischen Zeitschrift *«Magyar Kisebbség»*. Seitdem erschienen schon in drei Nummern der Zeitschrift eingelaufene Antworten, ja auch das amtliche Organ der Ungarischen Volksgemeinschaft, das Blatt *«Déli Hirlap»* veröffentlichte diesbezügliche Meinungsäusserungen und die zum Bistum Temesvár gehörende zahlreichste ungarische Kirchengemeinde, die von Arad, befasste sich bei ihrer Jahres-Generalversammlung mit der Frage. Schliesslich erschienen die berufenen Vertreter der im Gebiet des Temesvárer Bistums lebenden katholischen Ungarn vor dem Bischof, um ihre Stellungnahme bekanntzugeben.

Alle in der Zeitschrift und Zeitung erschienenen Äusserungen, sei es vonseiten der jüngeren Generation, sei es von Personen, die das segensreiche Wirken der konfessionellen Schulen jahrzehntelang beobachten, wünschen einmütig die Aufrechterhaltung der konfessionellen Schulen ebenso, wie die Arader Generalversammlung und die vor dem Bischof erschienene Deputation.

Dass Bischof *Dr. August Pacha* vor Letzterer ob dieser

Stellungnahme seine Freude ausdrückte, gereichte den ungarischen Katholiken zur Beruhigung.

Auf die Tragweite dieser Frage zeigt auch, dass sich das amtliche Organ der Nordsiebenbürgischen Rumänen, die *«Tribuna Ardealului»* ebenfalls damit befasst und auf das Rumänentum Nordsiebenbürgens bezugnimmt.

Nachfolgend sei der Wortlaut dieser Äusserung wiedergegeben.

Problema școlilor confesionale la minoritatea maghiară din România.

În numărul din 3 Iulie 1941 al ziarului din Cluj *«Tribuna Ardealului»* găsim articolul următor.

Săptămânile trecute s'a produs un eveniment de o importanță deosebită în viața minorităților din România: Conducerea Comunității germane, de comun acord cu episcopiile evanghelice din Transilvania și catolică din Timișoara, a hotărât ca toate acele instituții și asociații culturale și sociale, care până acum depindeau într'o formă oarecare de biserică sau activau cu directive și control bisericesc, să fie preluate de comunitate. În urma acestei hotărâri școlile confesionale germane își încetează activitatea.

În legătură cu această schimbare ce a survenit în politica culturală a minorității germane, d. Dr. *Jakabffy* Elemér, unul din vicepreședinții Comunității maghiare din România, se întrebă într'un articol apărut în publicația „*Magyar Kisebbség*” din Lugoj, dacă ungurii din România trebuie să urmeze pilda germană. Autorul constată că experiența celor 22 de ani de viață minoritară a dovedit utilitatea instituțiilor confesionale și generația veche are convingerea, că e nevoie de ele și pe mai departe. El amintește că la Întâlnirea dela M.-Vásárhely-Tg.-Mureș și generația tânără maghiară din Transilvania s'a declarat pentru aceste instituții, dar, întrucât de atunci atitudinea acesteia s'a putut schimba, având în vedere prefacerile întâmplare în lume, face apel la conducătorii spirituali ai generației tinere să-și formuleze părerile lor în această chestiune pentru a se putea lua o hotărâre unitară în vederea menținerii instituțiilor confesionale.

„*Magyar Kisebbség*” din 16 Iunie comunică răspunsul „a doi

reprezentanți ai generației tinere maghiare. Kacsó Sándor propune ca discuția problemei pusă de d. Jakabffy „să se ia de pe ordinea de zi, cu motivarea aceea, că pentru ungurii din România, ea nu este oportună”. Având în vedere schimbările întâmpinate, el nu respinge ideea unor noi mijloace pentru a servi cultura națională, dar în același timp crede că „nu a neapărat nevoie ca aceste mijloace să însemne negarea credinței și spiritualității anterioare”. După el, mai întâi trebuie să se cerceteze dacă o eventuală nouă organizare a învățământului minorității maghiare și-ar putea îndeplini mai bine rosturile sale naționale decât organizarea confesională de până acum. „Suntem în acea situație ca, urmând pilda grupului național german, Comunitatea noastră sau orice altă organizație națională a noastră să poată organiza învățământul popular așa cum o poate face Comunitatea germană?” Autorul răspunde negativ și în această negare „se cuprinde și răspunsul la întrebarea dacă trebuie să menținem învățământul confesional. Nu putem vorbi de înlăturarea învățământului confesional, scrie d. Kacsó, pentru că n’avem posibilitatea de a alcătui, după pilda germană, un alt sistem de instrucție publică”.

Al doilea reprezentant, d. Szemlér Ferenc, declară, că dacă la o întâlnire ca aceea dela M.-Vásárhely-Tg.-Mureș s’ar pune din nou întrebarea la ce fel de școli să se facă instrucția în limba maternă a elevilor, toți ar decide pentru menținerea școlilor confesionale. „Trebuie să mărturisesc, observă aceasta, că ar decide așa nu din motive morale, ci din motive practice”. Deriziunea aceasta s’ar baza pe deoparte pe constatarea că biserica a continuat să fie pavăza limbei și a tradițiilor naționale în orice prefaceri politice și schimbări teritoriale, iar pe de altă parte, pe independența ei față de stat. „In istoria schimbătoare a Europei Centrale și Răsăritene, bisericile (maghiare) și-au putut păstra neatrinse forțele și capacitățile lor”. Mai departe, autorul adaugă: „Când e vorba de problema școlară, nu trebuie să ne scape din vedere inviolabilitatea bisericilor noastre. Suntem o națiune mică, n’avem forța organizată a unui popor puternic și deci, exemplul națiunii germane, oricât ar fi de atrăgător, pentru noi nu poate fi valabil”.

Hotărîrea de a păstra sistemul școlilor confesionale nu exclude străduința de a îmbunătăți metodele lor de învățământ sau de a lăsa și altor organe naționale sarcina educației poporului.

În această privință, d. Kacsó scrie: „Menținerea sistemului învățământului confesional însă, nu înseamnă că pe tărîmul educației naționale comunitatea (maghiară) să nu găsească sarcini deosebite de biserică. Educația populară după anii de școlaritate și aceea în afară de școală a fost și până acum o datorie comună. În măsura în care pildă grupului național german din România ar oferi și oarecare posibilități pe acest teren, comunitatea (maghiară) ar putea întregi în mod util învățământul confesional prin organizarea educației naționale în afară de școală, fără ca prin aceasta să ajungă în conflict cu bisericile maghiare”...

Intr'un alt articol al publicației susamintite (Cerem noi măsuri de reciprocitate) se indică o soluție pentru a se suplini lipsa învățătorilor atât în ce privește școlile românești din partea cedată a Transilvaniei, cât și în privința școlilor maghiare din România. Se propune anume, ca cele două state [să încheie o înțelegere asemănătoare cu înțelegerea culturală româno-jugoslavă din 10 Martie 1933, prin care, cele două țări se obligau să angajeze învățători cetățeni români pentru școlile minoritare românești din Jugoslavia și învățători cetățeni jugoslavi pentru școlile sârbești din Banatul românesc, până când se vor putea pregăti învățătorii minoritari necesari în fiecare țară.

„Oare nu s'ar putea lua și acum o astfel de măsură, se întreabă articolul citat? Ministerul instrucției publice din Ungaria ar putea angaja învățători cetățeni români din teritoriul României și la fel, guvernul român ar putea angaja pe acei învățători cetățeni unguri cari ar fi dispuși să se întoarcă sau să meargă în România. Dacă lipsurile s'ar arăta nu la școlile de stat, ci la cele confesionale, guvernul respectiv ar putea permite bisericilor să angajeze învățători pentr'un timp determinat și în anumite condițiuni dintre cetățenii celeilalte țări. Firește, învățătorii astfel angajați, din punct de vedere legal ar fi considerați ca cetățeni străini și după împlinirea timpului prescriș în contract vor trebui să plece. La fel, se înțelege dela sine că după întoarcerea acasă, anii de serviciu petrecuți în cealaltă țară ar fi socotiți cel puțin așa ca și când i-ar fi servit în învățământul din țară”.

Articolul se încheie cu această observație justă: „Dacă viața economică și în special industria cere și azi să se aducă în țară specialiști cetățeni străini, nu vedem ce motive politice ar putea împiedeca să se facă același lucru în folosul culturii fiecărui neam”.

Pentru Românii din această parte a Transilvaniei, alternativa care-i frământă pe Ungurii de dincolo nu se poate pune în aceeași formă. Neavând dreptul de a înființa un organ politic și cultural pentru conducerea colectivității românești, care să vină în discuție în vederea organizării învățământului în limba maternă, singurele organe cărora li se poate încredința cu folos pentru neam educația copiilor noștri, sunt cele două biserici ale noastre. Și fiindcă nici un alt organ politic, sau cultural nu există ca să le ajute în această grea, dar înălțătoare misiune, bisericilor singure le rămâne, până când se va schimba actuala stare de lucruri de a îngriji nu numai de organizarea învățământului primar și secundar, ci și de toate celelalte ramuri ale învățământului, dintre care, cel mai urgent și mai important credem că este astăzi acela țărănesc-profesional.

Asupra problemelor școlare ale colectivității românești și a hotărârilor luate în această privință de guvern și de biserici noastre, vom reveni în curând.

Rückkehr der deutschen Volksgenossen in die an Ungarn abgetretenen Gebiete.

Der Punkt 6 des Wiener Beschlusses sieht bekanntlich nur für die ungarisch-nationalen Staatsbürger Rumäniens die Möglichkeit vor, binnen sechs Monaten die ungarische Staatsbürgerschaft zu optieren. Trotzdem vorläufig diese Staatsbürger von diesem Recht keinen Gebrauch machen können, da laut Übereinkommen vom 26. Februar d. J. zwischen Rumänien und Ungarn der Optionstermin noch nicht begonnen hat, scheint es, als hätten die Regierungen der beiden Staaten ihre Zustimmung gegeben, dass rumänische Staatsbürger deutscher Nationalität, die aus den, an Ungarn abgetretenen Gebieten stammen, bald aus Rumänien aus- und nach Ungarn einwandern können. Darauf lässt nachfolgende Mitteilung der Volksgruppe Rumäniens schliessen:

„Volksgenossen, die aus den an Ungarn gefallen Gebieten stammen, dort Vermögen und Angehörige besitzen und den Wunsch haben, dorthin endgültig zurückzukehren, mögen sich

zwecks Beratung an die Gauleitung Banat, Temeschburg I, Str. Lonoviciu 2, Gauleitung Bergland, Diemrich-Deva, Gauleitung Siebenbürgen, Hermannstadt, König Ferdinands-Platz 15, Gebietsführung Altrumänien, Bukarest I, Sipotul Fantanilor 4/1 und Kreisleitung Burzenland, Kronstadt, Str. Libertății 26 wenden, wo ihnen nähere Auskunft und Fragebogen zur Verfügung gestellt werden.

Es besteht die Möglichkeit der Rückkehr, doch darf niemand sich selbständig machen, 57 Volksgenossen sind vergebens über 6 Wochen an der Grenze gelegen und mussten umkehren. Es darf keine Optionserklärung abgegeben werden und es darf niemand etwas von seinem Hab und Gut verkaufen.

Die Volksgruppenführung wird zur gegebenen Zeit die Interessierten in Kenntnis setzen.

Volksgenossen, die sich entgegen diesen Weisungen verhalten, finden in Zukunft bei der Volksgruppenführung keinen Schutz."

Die Zahl der jungen ungarischen Diplomierten in Südsiebenbürgen und im Banat.

Seit Beginn des Jahres 1941 veröffentlicht die Zeitschrift „Magyar Kisebbség“ die Namensliste der in den einzelnen Komitaten Südsiebenbürgens und des Banates lebenden ungarischen Diplomierten, die im XX. Jahrhundert geboren wurden, also jünger, als vierzig Jahre alt sind. Besagte Zeitschrift nahm schon in 1936 eine derartige Heerschau vor und zog demzufolge einen Vergleich zwischen dem damaligen und den heutigen Ergebnis. Bei Überprüfung dieses Ergebnisses müssen wir aber in Betracht ziehen, dass gegenwärtig um fünf Jahrgänge mehr Diplomierte mitzuzählen sind, denn im Jahre 1936 wurden auch nur die nach 1900 geborenen registriert, d. h. wenn wir berechnen, dass durchschnittlich jeder 22-jährige sein Diplom erwarb, so wurden in 1936 14 Jahrgänge, in 1941 19 Jahrgänge gezählt.

Nach diesem Vermerk seien nun die Tabellen angeführt bezüchtlich der in einzelnen Komitaten je nach Fach angegebene

nen Diplomierten. Zu bemerken ist ferner, dass aus technischen Gründen aus den Komitaten Fogaras, Grosskokel und dem in Rumänien gebliebenen Teil des Komitates Bihor keine Angaben zu bekommen waren. Doch wie aus den Daten von 1936 ersichtlich, können in diesen drei Komitaten insgesamt höchstens fünfzehn bis zwanzig vorzufinden sein, deren Zahl das Endergebnis wenig beeinflusst.

Komitat	In 1936 waren jung	In 1941 e Diplom.	Zuwachs in 1941	Abgang in 1941
Alba de jos	73	72	—	1
Arad	78	53	—	25
Braşov	34	49	15	—
Hunedoara	51	55	4	—
Târnavă mică	28	27	—	1
Caraş	4	3	—	1
Sibiu	18	11	—	7
Severin	15	13	—	2
Timiş-Torontal	49	88	39	—
Turda	33	32	—	1
Zusammen	383	403	58	38

Von den in 1936 registrierten sind abgegangen

Komitat	Zusammen	Nach Ungarn	Wahrscheinlich nach Ungarn	In andere Komitate Rumäniens	Anders- wohin
Alba de jos	31	1	28	2	—
Arad	15	12	—	3	—
Braşov	16	15	—	1	—
Hunedoara	23	7	11	5	—
Târnavă mică	12	7	5	—	—
Caraş	3	1	—	2	—
Sibiu	15	8	—	7	—
Severin	9	5	—	3	1
Timiş-Toront	13	11	—	2	—
Turda	19	13	3	3	—
Zusammen	156	80	47	28	1

Komitat	Geistliche											Zusammen		
	röm. kat.	reform.	evang.	unit.	Professoren	Juris Dr. Ad- vokat oder Kand	Ärzte	Apotheker	Ingenieure	Kaufmann, Gewerbetreibend	Dipl. Landw.		Dipl. Privat- beamten	Sonstige
Alba de jos	11	9	—	3	32	6	1	—	2	—	3	5	—	72
Arad	18	3	1	—	6	7	2	6	3	2	1	4	—	53
Braşov	8	3	8	—	9	11	5	3	2	—	—	—	—	49
Hunedoara	18	13	—	1	3	9	2	4	1	—	2	2	—	55
Târnava mică	5	9	—	4	—	—	2	3	1	—	2	—	1	27
Caraş	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
Sibiu	6	2	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	11
Severin	2	2	—	—	—	1	1	3	2	1	1	—	—	13
Timiş-Torontal	21	7	—	—	11	14	5	6	7	5	1	8	3	88
Turda	2	18	—	5	1	3	2	1	—	—	—	—	—	32
Zusammen	93	66	9	13	62	52	20	26	21	8	10	19	4	403

Proprietăţile urbane evreşti din România trec în patrimoniul Statului.

Textul Decretului Lege.

ART. 1. — Imobilele urbane care sunt proprietatea evreilor, persoane fizice sau societăţilor evreşti, intră de plin drept în patrimoniul Statului, dela data publicării Decretului-Lege de faţă.

Tot astfel trec în patrimoniul Statului drepturile de superficie aparţinând persoanelor fizice sau societăţilor prevăzute mai sus, asupra imobilelor urbane.

ART. 2. — Sunt socotite imobile urbane, în înţelesul legii de faţă, imobilele situate înlăuntrul perimetrului Municipiilor, comunelor urbane sau suburbane cu excepţiunea bunurilor care sunt socotite rurale, potrivit art. 3 al decretului lege pentru trecerea proprietăţilor evreşti în patrimoniul Statului, din Octombrie 1940, sau care sunt prevăzute de art. 1 al decretului lege din 17 Noembrie 1940, pentru complectarea decretului lege din 4 Octombrie 1940.

Nu sunt supuse prevederilor legii de faţă terenurile clădite care sunt efectiv afectate exploatării unei întreprinderi industriale sau comerciale, dacă sunt proprietatea întreprinderii.

ART. 3. — Sunt socotiți evrei în înțelesul decretului lege de față, acei prevăzuți de art. 2 al decretului lege Nr. 3347 din 4 Octombrie 1940.

ART. 4. — Sunt socotite evreești, în înțelesul decretului lege de față, societățile civile sau comerciale în care unui din asociații cu răspundere limitată este evreu sau cele în care 40% din capital aparține evreilor.

ART. 5. — Dispozițiunile decretului lege de față nu se vor aplica:

a) evreilor care au dobândit naturalizarea prin legi individuale până la 15 August 1916;

b) evreilor care aparținând armatei române, au fost răniți în războaiele României, sau au fost decorați sau citați cu ordin de zi pentru acte de bravură săvârșite în timpul acestor războaie;

c) descendenților acelor evrei care, aparținând armatei române, au căzut în războaiele României;

d) evreilor sau evreicelor botezați creștini de cel puțin 20 ani, dacă sunt căsătoriți cu românce sau români;

e) evreicelor sau evreilor, botezați creștini, dacă sunt căsătoriți cu un român sau cu o româncă de cel puțin 10 ani și dacă din căsătorie s'au născut copii care au fost botezați creștini;

f) evreilor care sunt botezați creștini de cel puțin de 30 ani;

g) descendenților celor arătați în alineatele precedente:

Indeplinirea condițiilor legale pentru a beneficia de excepțiunile mai sus prevăzute, va fi constatată și confirmată, de Centrul Național de Românzare, secțiunea jurisdicțională, prin deciziune motivată.

ART. 6. — Evreii care au dat dovezi de devotament excepțional față de țară și care au adus, ei sau ascendenții lor, excepționale servicii țării, vor putea fi scutiți de aplicarea dispozițiilor prezentului decret lege, numai prin decret lege.

Propunerea o va face Consiliul de Miniștri pe baza referatului Centrului Național de Românzare, Secțiunea Jurisdicțională.

ART. 7. — În termen de 30 zile dela data publicării prezentului decret-lege, toți evreii titulari ai unui drept de proprietate sau de suprafață, asupra unui imobil intrând în prevederile decretului lege de față, sunt obligați să depună la Centrul Național de Românzare (Ministerul Economiei Naționale), o declarațiune, care să cuprindă:

a) numele, pronumele și domiciliul declarantului;

b) individualizarea bunurilor întrând în prevederile prezentului decret lege, cu arătarea întinderii, limitelor, vecinătăților și așezarea lor, județului, comunei, străzii și numărului, numărului de carte funciară și numerelor topografice, precum și cu arătarea drepturilor reale, purtând asupra acestor bunuri.

Nedepunerea declarațiilor în termen, precum și facerea cu bună știință a unor declarațiuni neexacte, va atrage pierderea dreptului la îndemnitatea prevăzută la art. 15, fără prejudiciul dreptului terților subrogați asupra indemnității.

ART. 8. — Fostul proprietar evreu este obligat să predea Centrului Național de Românizare, bunul trecut în patrimoniul statului, la termenul stabilit de centru, prin somațiune de predare.

ART. 9. — Luarea în posesiune a bunurilor trecute în patrimoniul statului, în virtutea prezentului decret lege, se va face prin delegați speciali ai susmenționatului centru, care vor întocmi un inventar în dublu exemplar cu arătarea stării acestor bunuri. Unul din exemplare va fi înaintat, Centrului Național de Românizare, iar celălalt se va înmâna proprietarului sau superficialului.

ART. 10. — Foștii proprietari evrei păstrează dreptul de folosință, asupra imobilelor urbane trecute în patrimoniul statului, în puterea prezentului decret lege, până la primirea somației prevăzută de art. 8; ei sunt răspunzători de fructele naturale și civile ale imobilului, dela data primirii acestei somațiuni.

Contractele de locațiune, încheiate în virtutea dreptului lor de folosință de foștii proprietari evrei, fără prealabila autorizațiuni a Centrului Național de Românizare, nu vor fi opozabile statului decât pe termen de cel mult un an, socotit dela data publicării prezentului decret lege.

ART. 11. — În cazul imobilelor urbane în indiviziune, coproprietarii neevrei sau numai unii dintrei ei, cu învoirea celorlalți, vor avea dreptul de a răscumpăra la valoarea stabilită de Centrul Național de Românizare (secțiunea jurisdicțională) drepturile indivize ale coproprietarilor evrei.

Proprietatea individualizată pe etaje sau apartamente, conform legilor speciale, nu intră în dispozițiunile alineatului precedent.

Plata drepturilor indivize evreești se va face în condițiunile prevăzute de art. 14.

Dacă proprietarii neevrei se vor folosi de dreptul de răscumpărare făcând cerere de prețuire în termen de trei luni dela data publicării prezentului decret lege susmenționatului centru, părțile indivize răscumpărate se vor socoti că nu au trecut în patrimoniul statului.

ART. 12. — Proprietarul român al unui imobil urban, asupra cărui un evreu are un drept de uzufruct, uz sau habitațiune, va putea răscumpăra aceste drepturi, plătind evreului, în condițiunile prevăzute de art. 14, valoarea stabilită de Centrul Național de Româнизare (secțiunea jurisdicțională) prețuită conform normelor prevăzute de legea timbrului și impozitului pe acte și fapte juridice.

ART. 13. — Indemnitatea cuvenită pentru bunurile urbane ce trec în patrimoniul statului, se va stabili pe baza venitului brut cu care se găsesc impuse aceste imobile, în matricolele contribuțiilor directe, prin ultimul recensământ.

În cazul dreptului de suprafață se va ține seama de partea neexpirată a termenului pentru care acest drept a fost constituit.

Dacă din orice cauze, valoarea imobilului s'a depreciat dela data ultimului recensământ, indemnitatea va fi scăzută în mod corespunzător.

ART. 14. — Indemnitatea se va plăti de Centrul Național de Româнизare, la valoarea nominală, în rentă purtând o dobândă de 3 %.

Fostul proprietar evreu nu va avea dreptul la cupoanele scadente anterior datei predării imobilului.

ART. 15. — Bunurile urbane vor intra în patrimoniul statului libere de orice sarcini; iar pretențiunile de orice natură asupra bunului trecut în patrimoniul statului se vor valorifica numai asupra despăgubirii cuvenite.

ART. 16. — Prin derogare dela dispozițiunile art. 14 titularii neevrei, al drepturilor reale purtând asupra imobilelor urbane trecute în patrimoniul statului, precum și creditorii chirografari neevrei ai evreului, vor fi plătiți la alegerea Centrului Național de Româнизare în titluri rambursabile în cel mult trei ani purtând o dobândă de 3 %, sau cu învoirea îndreptățitului, prin darea în plată a unor bunuri trecute în patrimoniul statului în purtarea decretului lege de față.

În cazul uzufructului, indemnitatea în bani sau titluri, da-

torită pentru plina proprietate, se va plăti uzufructarului, dacă acesta dă garanții socotite îndestulătoare de Centrul Național de Românzare, iar la stingerea uzufructului, numerarul sau titlurile vor fi restituite susmenționatului centru, care va plăti indemnitatea proprietarului evreu în condițiunile prevăzute de art. 14.

Dacă uzufructarul nu poate da garanțiile cerute de Central Național de Românzare, el va primi valoarea uzufructului după prețuirea făcută potrivit legii timbrului și a impozitului proporțional.

Imobilele, proprietatea evreilor intrând în prevederile acestui decret lege care vor fi grevate de obligația de plată a unei rente viagere constituită ca preț al cumpărării de către evreu în favoarea vânzătorului neevreu, vor putea fi retrocedate fostului proprietar sau renta achitată în numerar de către Centrul Național a Românzare.

Acelaș drept îl vor avea vânzătorii creștini de imobile cari n'au încasat dela cumpărătorul evreu până la data publicării acestui decret-lege, decât cel mult 50% din prețul vânzării.

ART. 17. — Centrul Național de Românzare (Secțiunea jurisdicțională) este competent să soluționeze toate contestațiunile privitoare la drepturile derivate din aplicarea prezentului Decret, prin derogare dela dispozițiunile Legilor de procedură, ale Codului Civil și Codului Comercial.

ART. 18. — Centrul Național de Românzare va fi organizat printr'un decret deosebit.

ART. 19. — Evreii nu pot dobândi cu nici un titlu, drepturi de proprietate, superfiție, uzufruct, uz sau habitațiune asupra imobilelor urbane, afară numai dacă prin lege specială s'ar stabili anumite cartiere sau perimetre destinate exclusiv populațiunii evreești și numai în condițiunile acelei legi.

ART. 20. — Notarii publici vor refuza să întocmească acte, iar instanțele, judecătorești și cele de carte funciară vor respinge cererile de autentificare și înscriere privitoare la constituirea sau strămutarea drepturilor oprite evreilor prin art 19.

ART. 21. — La cererea Ministerului Public sau a oricărei persoane interesate, Tribunalul în circumscripțiunea căruia este situat imobilul urban deținut fără titlu sau în temeiul unuia din drepturile prevăzute de art. 19, de un evreu, va dispune îndepărtarea acestuia din stăpânirea aceluia imobil și numirea Centrului Național de Românzare, în calitate de sechestrul, pentru

a-l administra, toate acestea fără prejudiciul drepturilor recunoscute prin decretul lege de față celor interesați și Ministerului Public.

Dispozițiunile prezentului articol nu se vor aplica imobilelor urbane deținute de evrei la data publicării prezentului decret lege.

Toate acțiunile reale sau personale puse sub sechestrul, se vor prescrie prin trecerea unui termen de 5 ani dela data nimirii sechestrului, iar imobilul va trece în patrimoniul Statului.

ART. 22. — Actele juridice între vii încheiate cu violarea dispozițiunilor art. 19, sunt nule.

Nulitatea va putea fi invocată și radierea va putea fi cerută de orice parte interesată și de Ministerul Public.

Sub rezerva dispozițiunilor privitoare la cartea funciară, nulitatea actului de dobândire își va produce efectele și față de subdobânditor, chiar dacă acesta nu este evreu.

ART. 23. — În comunele în care sunt cărți funciare, dacă se constată în cursul procedurii de moștenire, că ar urma să se înscrie în folosul unui evreu drepturi ce-i sunt oprite, instanța de carte funciară va înscrie în cazul proprietății sau superficiei numai dreptul de valoare.

Dacă evreul nu înstrăinează dreptul dobândit, într'un termen de trei luni, socotit dela data când încheierea prin care s'a dispus înscrierea dreptului la valoare a rămas desăvârșit, instanța de carte funciară va scoate din oficiu în vânzare, prin licitație publică, dreptul înscris.

În comunele în care nu sunt cărți funciare, la cererea Ministerului Public sau a oricărei persoane interesate, Tribunalul, în circumscripțiunea căruia este situat imobilul urban, va dispune scoaterea în vânzare prin licitație publică a proprietății sau a dreptului de suprafață dacă aceste drepturi se cuvin prin moștenire sau legat unui evreu și acesta nu le-a înstrăinat în termen de trei luni dela data când a acceptat moștenirea sau legatul.

Dacă evreul a moștenit un drept de uzufruct, uz sau habitațiune, Ministerul Public sau ori ce persoană interesată va putea cere Tribunalului, în circumscripțiunea căruia este situat imobilul, să constate nevalabilitatea sau stingerea acestor drepturi.

Dat în București, la 27 Martie 1941.

Expunere de motive.

DOMNULE GENERAL,

Veacuri dearândul proprietatea românească a fost un drept de esență politică și religioasă, expresie a vitalității noastre naționale și armură creștină de apărare în contra străinilor.

Legăți de pământ printr'o adevărată mistică, strămoșii noștri sfințeau într'atât dreptul de proprietate că-l interziceau necredincioșilor.

Ori cât de mare a fost generozitatea noastră ospitalieră, care a adăpostit aci pe Husiții isgoniți de Boemia catolică, pe armenii și pe evreii persecutați; și ori cât de puternică a fost influența stăpânitoare a Turciei, ca și invazia de străini atrași de neapăsarea noastră pentru „treburile negustorești” nici o dată dealungul unor veacuri întregi Români n'au îngăduit ca proprietatea și cetățenia românească să fie dată pe pământul nostru unor necreștini, uneori chiar neortodocșilor.

Ca Romanii de altă dată, care acordau drepturi neegale locuitorilor Imperiului, ținând cetățenia și proprietatea Romei ca un privilegiu erarhic, care nu era rezervat tuturor, veacuri dearândul Români și-au păstrat dreptul de proprietate și cetățenia în amvonul credinței pravoslavnice, în sfințenie de biserică, unde nu puteau ajunge acei care nu se puteau închina.

Moștenire Romană, sănătoasă concepție morală asupra proprietății întemeiată pe puritatea creștină, sau expresie vitală a coeziunii naționale, care folosește proprietatea ca un instrument de unitate și ca armură de apărare în contra infiltrării străinilor, Români au știut, veac peste veac, să lege proprietatea de credința creștină, să ne ferească neamul de pătrunderi străine, interzicându-le însușirea pământului și caselor noastre.

Suntem una din Țările cele mai autentic național-creștină. Am avut în orice caz, până în veacul al XIX-lea, cea mai religioasă concepție despre proprietate, cea mai impermiabilă atitudine în conservarea proprietății românești, care nu putea fi decât a „fețelor de rit creștin”.

Aceasta explică, poate, de ce Neamul nostru s'a putut păstra în contra silniciei mahomedane și a înecării străine.

Numai Codul Calimah a dat dreptul Evreilor în Moldova de a dobândi case și dugheni la orașe, și abia la 1836 o lege specială din 1 Mai a dat dreptul străinilor din Brăila, devenit

port important, în urma Tratatului dela Adrianopol, de a dobândi proprietatea românească.

După această dată influența comerțului internațional și a Puterilor străine în sprijinul Evreilor au făcut ca aceștia să dobândească succesiv drepturi de proprietate.

Sprijiniți de capitalurile internaționale și exercitând treptat un mare rol în economia noastră comercială și bancară. Evreii și-au dobândit, în popasul câtorva decenii, o însemnată parte din avuția națională, nu numai în comerț și industrie dar și în proprietatea rurale urbană.

Intregul nostru trecut de concepție rigidă a proprietății a fost astfel închis; temelia național-creștină a societății românești a fost surpată.

Azi vechea concepție s'a așezat din nou în lume.

Proprietatea nu mai este azi privită ca o valoare venală, care circulă liber în orice mâini și oricum, ci o instituție socială și națională, pe care Națiunea trebuie să o întrebuițeze ca un instrument de vitalitate și conservare a colectivității etnice.

Reformele care stau la baza Statului Român de azi se inspiră toate din această concepție.

Poporul nostru trăește — și trebuie să trăiască — o epocă de renaștere, de absorbire a suflului de redeșteptare națională, care străbate lumea.

El trebuie mai ales să trăiască o epocă de regăsire istorică.

Fiindcă trecutul nostru național închide în tezaurul instituțiilor străvechi românești pârghiile de vitalitate sigură ale unui popor care a fost întotdeauna naționalist și creștin.

Spiritul lumii noi nu este decât-o regăsire a acestui tezaur, nu este decât dreptul pentru Neamul nostru de a-și trăi nestingerit conștiința politică și a-și deslănțui instinctul de viață națională și creștină pe care n'a părăzit-o nici o dată.

Proprietatea și îndrumarea ei națională și creștină este un element esențial al acestei vieți noi românești.

Pentru că revoluțiile naționale stau în reforme, iar reformele trebuie să readucă națiunii toate instrumentele de viață, am socotit Domnule General, că trebuie să ne luăm curajul de a readuce proprietatea în patrimoniul nostru creștin și național, expropriind bunurile evreilor.

Proprietatea urbană a evreilor est numeroasă, deși dobândită în câteva decenii, numai.

Cu toate eforturile Regelui Carol I și ale generației lui Ion Brătianu și Mihail Cogălniceanu, de a forma și sprijini o burghezie românească, proprietatea orășenească — adică centrele activității economice naționale — a fost dobândită în cinci decenii de evrei, mai repede decât în cinci secole de români.

Trebuia să ne luăm curajul de a repune Națiunea Române în drepturile ei firești.

Nu este numai un act de oportunitate politică, nici o simplă adaptare la curente sântoase ale lumii contimporane, oricât de legitim ar fi, ci o reformă de structură națională, pe care curajul Dvs., de român și reformator o îndeplinește, Domnule General, folosind acest moment istoric.

De aceea, exproprierea tuturilor bunurilor imobiliare urbane evrești este consfințită în Decretul ce am onoarea să vă supun.

N'am exceptat decât pe evreii care dobândisră naturalizarea înainte de 15 August 1916, prin legi individuale, aceștia nefiind decât cei cari au adus servicii reale Statului; pe cei cari au fost răniți, decorați sau citați cu ordin de zi pentru acte de bravură în războiurile României; descendenților cele căzuți în aceste războaie, ca o dreaptă recunoaștere a legăturii lor cu Națiunea Română.

Deasemenea, baza proprietății noastre fiind și trebuind să rămână creștină, — creștină din convingere de adaptare la spiritualitatea noastră ortodoxă, am exceptat pe evreii botezați de cel puțin 30 ani, precum și pe cei care, botezați, au intrat în familia românească prin căsătorie de cel puțin 20 ani.

Pentru a putea realiza o reformă liniștită și dreaptă am creiat posibilitatea ca prin legi speciale și numai după propunerea Consiliului de miniștri să se poată da dreptul de proprietate celor care vor fi adus excepționale servicii țării.

Am stabilit un drept de despăgubire normală și în titluri pentru cei expropriați.

Iar, pentru reușita reformei, am stabilit modul cum se va face trecerea proprietății dela evrei la Stat, organizând o procedură de transfer care să nu aducă tulburări nici aparatului economic, nici intereselor de conservare a proprietății.

În sfârșit, am interzis pentru totdeauna dreptul evreilor de a avea proprietăți în România, afară dacă prin legi speciale s'ar decide vre-o dată concentrarea lor în cartiere și zone urbane.

*

Această reformă nu este, d-le General, numai o reformă politică națională și nu are numai un caracter negativ.

Ea este în acelaș timp reformă socială și economică.

Națiunea română nu trebuie numai apărată, dar și reconstruită. Structura societății românești, trebuie nu numai curățită, dar și refăcută.

Naționalizarea proprietății evreești trebuie să fie constructivă.

Reformele agrare de după războiu au avut neajunsul de a fi fost numai reforme politice, fără preocuparea de refacerea structurii noastre sociale și economice fără așezare regimului agrar pe baze noi.

Reforma dvs. de naționalizare nu va mai fi politică și negativă, ei socială și constructivă.

Toate imobilele expropriate de la evrei nu voi fi valori venale, pe care Statul le va trece în orice mâini, ci instrumente de consolidare a Societății românești, prin împrumutarea elementelor creatoare, a elementelor de muncă națională, care trebuie ajutate, tocmai pentru că revoluția națională ce îndepliniți să prindă rădăcini de viață în Statul nostru.

De aceia, toate proprietățile evreești expropriate vor fi trecute profesorilor, ofițerilor, magistraților, medicilor, inginerilor, avocaților, funcționarilor etc., precum și tuturor celor care vor fi adus servicii Statului sau Națiunii Române, prin munca lor în slujba Neamului și Statului.

Elitele noastre spirituale și burghezia noastră de muncă va fi astfel întărită și așezată ca temelie și instrument de realizare autentică a Statului Național Românesc.

Printr'o lege specială vom organiza modul cum se vor trece prin Centrul Național de Românizare toate aceste proprietăți în patrimoniul acestor români, pe care se va rezema viitorul țării.

Credite pe termen lung vor da posibilitatea tuturor celor cari își reazemă viața pe muncă sănătoasă să dobândească astfel cu concursul statului o proprietate, care le era greu accesibilă până azi.

Alegerea acestor elemente va fi severă și dreaptă, ca întreaga dvs. operă de Stat.

Vom consolida astfel nu numai proprietatea, așezând-o pe baze de dreptate socială și de vitalitate națională, dar însăși elita și baza Societății urbane românești, purificându-i structura și măriindu-i puterile.

După proprietatea rurală, pe care ați naționalizat-o, un alt element de securitate națională și de refacere a structurii românești se îndeplinește prin acest decret, urmând ca prin naționalizarea proprietății urbane evreești să se asigure o temelie de vitalitate și reconstrucție a Națiunii noastre, prin cinstirea tradiției istorice a naționalismului creștin românesc și prin unitatea de spiritualitate cu lumea libertăților naționale în plămădire europeană.

Deaceia, în conformitate cu dispozițiunile decretelor-legi nr. 3052 din 5 Septembrie și 3072 din 7 Septembrie, 1940 am onoare a supune aprobării și semnăturii domniei voastre prezentul decret-lege.

Primiți vă rog domnule General, asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Ministrul de stat,
MIHAI A. ANTONESCU.

Strenge Judenverordnung in der Bukowina.

Der Beauftragte General Antonescus für die Verwaltung der Bukowina, Riosceanu, erliess eine Verfügung, die sich auf sämtliche Juden in der Bukowina bezieht. Sie lautet:

Art. 1. Juden ist es strengstens verboten, sich in grösseren Gruppen als drei Personen auf der Strasse sehen zu lassen. Sie können die Strasse nur zwischen 6 Uhr morgens und 8 Uhr abends betreten.

Art. 2. Juden dürfen ihre Einkäufe nur in der Zeit von halb 10 bis 11 Uhr vormittag tätigen. Bloss Brot dürfen sie von 6 Uhr morgens angefangen kaufen.

Art. 3. Kaufläden einzurichten ist den Juden verboten.

Art. 4. Ganz besonders ist es den Juden verboten, ihre Häuser oder Geschäfte zu beflaggen. Juden dürfen die rumänische, deutsche oder italienische Flagge unter keinen Umständen benützen.

Art. 5. Die jüdischen Freiberufler, (Aerzte, Zahnärzte, Rechtsanwälte, Ingenieure usw.) haben unverzüglich am Eingang des Hauses, in welchem sie ihren Beruf ausüben, Tafeln mit folgenden Angaben anzubringen: Name, Vorname, Beruf, der Vermerk „Jude“ und die Arbeitsstunden.

Art. 6. Sämtliche Juden ohne Rücksicht auf das Geschlecht oder das Alter haben auf der linken Brust deutlich sichtbar ein

Kennzeichen zu tragen. Es besteht aus zwei gleichen Dreiecken, die so aufeinandergestellt werden, dass sie den Davidstern bilden. Der Davidstern muss die Grösse von 6 cm. haben und aus gelbem Leinen sein.

Art. 7. Jeder Verstoss gegen diese Verfügung wird mit sofortiger Internierung ins Zwangslager bestraft. Ausserdem können auch noch die in den Gesetzen vorgesehenen Strafen verhängt werden.

*

Im Sinne einer zweiten Verfügung werden Juden, die Gewaltakte gegen rumänische, deutsche oder italienische Heeresangehörige oder gegen öffentliche Beamten verüben, sofort hingerichtet. In gegebenen Fällen werden auch sämtliche in Zwangslagern befindlichen jüdischen Geisel hingerichtet.

Zur Frage der deutsch-evangelischen Kirche in der von Ungarn besetzten Batschka.

Diese Mitteilungen und Bemerkungen übernehmen wir aus der deutschen Zeitschrift für das europäische Nationalitätenproblem „Nation und Staat“, Heft Juni 1941.

Bekanntlich wurden nach der Abtrennung der an Jugoslawien angegliederten südungarischen Landesteile vor zwei Jahrzehnten die ehemaligen ungarischen Staatsbürger evangelischer Konfession vor eine neue schwierige Lage gestellt. Erst versuchten die Evangelischen die alten Bindungen — die in Ungarn bestanden — aufrechtzuerhalten, um später aber einsehen zu müssen, dass dieser Zustand der Ungeklärtheit auf die Dauer nicht bestehen könne. Vor mehr als zehn Jahren haben dann die Evangelischen deutscher und slowakischer Nationalität eine eigene jugoslawische Landeskirche gegründet, die dann später in eine eigene deutsche und unabhängige slowakische Landeskirche umgebaut wurde. Die selbständige deutsche evangelische Landeskirche Jugoslawiens hatte in Agram ihren Sitz und an der Spitze stand Dr. Philipp Popp, der Landesbischof der evangelischen Deutschen in Jugoslawien.

Dies war die rechtliche Lage, als vor einigen Wochen der südslawische Staat in seine Bestandteile zerfiel. Da für die Be-

treuung der evangelischen Deutschen der von ungarischen Truppen besetzten Batschka und Baranya gesorgt werden musste, beauftragte Dr. Philipp Popp den Neuwerbaser Konsenior Heinrich Meder, bezüglich der zukünftigen Organisation der deutsch-evangelischen Kirchengemeinden der Batschka und der ehemals südslawischen Baranya mit anderen Kirchen- und politischen Behörden, sowie auch mit dem kirchlichen Aussenamt, Berlin, Verhandlungen zu führen und Vereinbarungen zu treffen, durch welche die ungestörte Arbeit der Seelsorge und der kirchlichen Verwaltung sowie auch die Schaffung eines selbständigen evangelischen Kirchenkörpers gewährleistet werde, wohin auch immer die Batschka angegliedert werden soll.

Diese Verfügung des Agramer evangelischen Bischofs für die evangelischen deutschen Gemeinden der Batschka und Baranya, die von Ungarn besetzt wurden, rief in der magyarischen evangelischen Kirchenführung anscheinend Unruhe und Missfallen hervor, denn in dem amtlichen Blatt der magyarischen evangelischen Landeskirche, „Evangélikus Élet“, sind zwei recht bedeutsame und für die Einstellung der höchsten magyarischen evangelischen Kirchenstellen kennzeichnende Erklärungen in Form von Briefen erschienen, die im nachfolgenden wortwörtlich wiedergegeben werden sollen. Vor allem richtete der magyarische evangelische Bischof D. Dr. Raffay an Bischof Dr. Popp einen Brief, der unter anderem folgendermassen lautet:

„Die in Budapest erscheinende „Deutsche Zeitung“ hat einen Auftrag Euer Hochwürden abgedruckt. Darin beauftragten Hochwürden den Neuwerbaser Pfarrer, Konsenior Heinrich Meder, damit, dass er das Schicksal jener deutschsprachigen evangelischen Kirchengemeinden leite, die mit der Batschka in den tausendjährigen Besitz Ungarns zurückgekehrt sind.

Dieser Auftrag ist einfach unverständlich, da vom Augenblick der Rückgliederung angefangen Euer Hochwürden kirchliche Amtsgewalt natürlicherweise zu existieren aufhörte und das alte, gesetzliche Verfügungsrecht des Bischofs vom Bányae, Bezirk wieder von selbst in Kraft trat.

Ich bin daher gezwungen, Hochwürden darüber in Kenntnis zu setzen, dass ich bezüglich der Batschkaer Kirchengemeinden die Amtsgewalt wieder an mich genommen habe und ich werde diese nach den Verfügungen unserer kirchlichen Gesetze und Landesgesetze auch ausüben. Mit dem Beauftragten

Euer Hochwürden nehme ich nur in dem Falle die Verbindung auf, wenn damit die gesetzlich gewählten Senioren der Batschkaer Kirchengemeinden einverstanden sind. Diese Senioren habe ich am heutigen Tage (am 12. Mai) zu mir gebeten, um mit ihnen die zufolge der Rückgliederung notwendig gewordenen Anordnungen zu besprechen."

Aus dem Briefe des magyarischen evangelischen Bischofs Dr. Raffay scheint hervorzugehen, dass er die legale Schaffung der deutsch-evangelischen Landeskirche in Jugoslawien nunmehr in Zweifel ziehen möchte, nachdem er über zehn Jahre hindurch überhaupt dagegen nicht Stellung genommen hat, trotzdem er in diesem evangelischen Kirchenkreis noch vor der Abtrennung an Jugoslawien der letzte Bischof war und ihm also, wenigstens moralisch, das Recht zugestanden hätte, gegen die Schaffung einer eigenen deutschen evangelischen Kirchengemeinde im genannten Gebiet zu protestieren. Dies tat Dr. Raffay jedoch nicht, da er keine entsprechenden Argumente ins Treffen führen konnte. Bestanden aber in den letzten 20 Jahren keine Bedenken gegen die Schaffung einer selbständigen deutschen evangelischen Kirche in Jugoslawien, so können sie noch weniger bestehen, nachdem die Batschka und die Baranya von ungarischen Truppen besetzt wurde. Auch die Berufung darauf, wie aus dem nachfolgend gebrachten Brief hervorgeht, dass nur die siebenbürgisch-deutsche evangelische Kirche auf eigenvölkische Verwaltung und Leitung Anspruch hätte, ist hinsichtlich der Batschka und der Baranya offensichtlich nicht stichhaltig, da ein Rechtszustand, ob er nun Jahrhunderte oder nur Jahrzehnte besteht, gleichermaßen anerkannt werden muss, denn das Recht wird nicht durch die Anzahl der Jahre erhärtet. Im übrigen aber liegt die Schaffung eigenvölkischer evangelischer Kirchenverwaltungen so sehr im Zeichen der Zeit und ist soweit schon zur allgemeinen Forderung einer jeden Volksgruppe geworden — selbst der magyarischen —, dass eine Argumentation gegen die Verwirklichung dieser Forderung von vornherein als unzeitgemäss und unangebracht erscheint.

Noch klarer tritt die Einstellung der mit der völkischen Entwicklung offensichtlich nicht mitkommenden magyarischen evangelischen Kreise in einem weiteren offenen Brief zutage, den der Budapester Direktor für evangelisch-kirchliche Angelegenheiten, László Gaudy, im selben amtlichen Blatt der magya-

rischen Landeskirche, „Evangélikus Élet“, an Bischof Dr. Philipp Popp richtet. Der offene Brief hat folgenden Wortlaut:

„Das Ungarn der Friedensjahre öffnete für Sie gerne die Tore der Schulen und gab Ihnen Möglichkeiten, die Sie als Geistlicher und Bischof gewiss oft nützlich verwenden konnten. Zu Beginn Ihrer geistlichen Tätigkeit waren Sie auf jugoslawischem Gebiet und Ihre guten Dienste wurden von vielen hochgeschätzt. Herr Bischof, Sie wissen wohl gut, dass die zu Ungarn zurückgekehrten siebenbürgisch-sächsischen Gebiete, beziehungsweise deren Konsistoren deshalb in der Person des führenden Seniors einen besonderen sächsischen Führer bekamen, weil die siebenbürgisch-sächsische Kirchengemeinde, auf geschichtlichem Recht fussend, diese Sonderstellung genossen hat. Aber genau wie wir, müssen Sie auch wissen, dass die übrigen deutschen Konsistorien unseres Vaterlandes niemals ein solches Recht genossen haben, noch aber nach solchen Privilegien strebten.“

Im weiteren heisst es dann in dem offenen Brief, dass die jetzt zurückgekehrten evangelischen Geistlichen und Gläubigen sich sicherlich freuen, dass an der Spitze des Bánya-Kreises gerade jener Bischof steht, den die Batschkaer noch vor der Abtrennung von Ungarn wählten. Sodann lautet er wörtlich weiter:

„Wir glauben sicher, dass die geophysischen Wirkungen des magyarischen Bodens in der Zukunft noch segensreich in diesen Seelen (gemeint sind die evangelischen Deutschen) wirken werden, damit die warme Freundschaft, die schon vor 20 bis 25 Jahren bestand, wieder felsenfest werde. Deshalb glauben wir ernst und entschlossen daran, dass die Herzen der Batschkaer Konsistorien und Geistlichen vor den Männern der alten Vergangenheit sich auftun werden.“

Beide Briefe verraten, dass die führenden Kreise der magyarischen evangelischen Kirche bestrebt sind, den Zustand von vor 1914 in Bezug auf die Kirchenverwaltung wieder herzustellen und die Bedeutung des Volkstumsgedankens auch in Fragen der Kirche und des Glaubenslebens in Frage zu stellen. Wenn solche namhafte evangelische Persönlichkeiten selbst das schon seit Jahrzehnten genossene eigenvölkische Kirchenleben aus rechtlichen und geschichtlichen Gründen anfechten, so wirft sich unwillkürlich die Frage auf, welch weiten Weg wohl die evangelischen magyarischen Persönlichkeiten in der Entwicklung zur

Bejahung des Volkstumsgedankens zurücklegen-müssen, um sich mit dem Gedanken einer selbständigen deutschen Landeskirche für das ganze ungarländische deutsche Volk zu befreunden. Auch kann man aus dieser Einstellung gewiss Rückschlüsse auf die zu erwartende Haltung gewisser Kreise in Ungarn in anderen Volkstumsfragen ziehen.

Reglementarea situației băncilor din Transilvania de Nord și Transilvania de Sud pe bază de reciprocitate.

Ziarul „*Déli Hírlap*”, oficiosul Comunității Maghiare din România, ce apare la Timișoara, scrie următoarele în legătură cu situația băncilor maghiare din Transilvania de Sud și a celor românești din Transilvania de Nord:

„La data de 1 Aprilie a. c., guvernatorul Băncii Naționale a României a chemat la sine pe conducătorii institutelor financiare maghiare din România, invitându-i ca prin legăturile pe cari le au, să se străduiască să obțină renunțarea la măsurile pe cari intenționează să le ia Centrala Institutelor de Credit Maghiare față de Băncile românești din Transilvania de Nord, deoarece în caz contrar aceleași măsuri vor fi luate și față de Băncile ungurești din Transilvania de Sud.

În baza acestei invitații d. Gyárfás Elemér, președintele Comunității Maghiare din România, care are și calitatea de președinte al Sindicatului Băncilor din Ardeal, a plecat la Budapest, unde a luat contact cu directorul Pakody, referentul acestei chestiuni în Centrala Institutelor de Credit.

Convorbirile de atunci n'au dus însă la rezultat, deoarece conducerea Centralei a declarat, că intenționează să aplice măsurile arătate, în mod unitar pe întreg teritoriul Ungariei, indiferent de situația din trecut, sau naționalitatea Băncilor. Având însă în vedere, că asemenea măsuri unilaterale ar fi avut efecte inevitabile și asupra Băncilor ungurești din România, d. Gyárfás Elemér a ținut de datoria sa să atragă atențiunea guvernului maghiar asupra acestei împrejurări.

Rezultatul comunicării a fost, că guvernul ungar a adus la cunoștința guvernatorului Băncii Naționale a României — că deși este hotărât să aplice principiile de raționalizare dinainte stabilite și în teritoriile Transilvaniei de Nord, — în ce privește însă Băncile românești, este dispus să procedeze de comun acord cu guvernul român, fiind dispus să examineze propunerile ce se vor face în această direcție.

În baza acestei comunicări, guvernatorul Băncii Naționale a României a însărcinat Consiliul superior bancar să se ocupe de această chestiune și să întocmească un proiect corespunzător. Proiectul a fost întocmit și a fost supus aprobării Ministerului, de finanțe și probabil în curând va fi comunicat guvernului maghiar pe cale diplomatică.

Sperăm — scrie „*Déli Hírlap*” — că în baza acestora, în curând va interveni un acord internațional și în această chestiune, rezolvându-se în mod echitabil încă o problemă, care a cauzat multă neliniște și nesiguranță materială.

Reprezentanții studențimii române au fost primiți de d. Hóman Bálint ministrul instrucțiunii Ungariei.

La 8 Iunie la ora 12:30 d. ministru al instrucțiunii Hóman Bálint, care a vizitat câteva zile orașul Cluj, a primit în audiență pe dnii Andereo Grigore și Selăgian Nicolae, reprezentanții studenților români dela Universitatea „Francisc Iosif I” din Cluj.

Cei doi reprezentanți au expus situația studenților, stăruind asupra greutăților pe cari le au de întâmpinat. Și-au exprimat dorința de a colabora, în cadrul Societății Studenților români — a cărei aprobare au cerut-o — la crearea unei ambiante spirituale, atât de necesare cadrului universitar.

D. ministru a stăruit asupra greutăților timpurilor actuale, datorite războiului, precum și asupra faptului că problema tineretului universitar din Ungaria se află încă în studiu, proiectându-se unificarea statutelor societăților existente și creierea unui organ central de îndrumare.

În ceea ce privește funcționarea societății, d. ministru a arătat greutățile pe cari le întâmpină aprobarea statutelor și și-a exprimat speranța că la toamna viitoare se va putea trece la înființarea ei, pășind pe urmă, la realizări de ordin social și cultural. Dsa și-a mai exprimat dorința unei colaborări cu KMDSz (Asociația studențească) pentru ca chestiunile studențești de ordin general să fie studiate împreună.

Chestiunea cooperăției românilor din Ungaria.

Din urmările recente sosite la noi ale ziarului »*Tribuna Ardealului*» din Cluj-Kolozsvár, oficiosul românilor din Ungaria spre marea noastră bucurie am aflat, că ideia cooperăției și dintre români minoritari de dincolo face propășire, și acțiunea comună și rodnică desvoltată în Ardealul de Nord de d-nii Dr. Emil Hațieganu, Dr. Ian Buzea și Dr. Victor Sioldea de o parte, iar de altă parte de d-nii contele Ștefan Haller, Dr. Nicolae Gál și Gheza Tövissy conducătorii cooperăției maghiară în Ardealul de Sud a putut convinge ambele guverne, că pe terenul cooperativelor recunoașterea principiului reciprocității apoi respectarea directivelor stabilite în mod comun pe factorii competenți ai ambelor minorități poate duse la rezultatul cel mai conveniabil.

„*Tribuna Ardealului*” în numărul său din 11 Iulie a. c. comunică înființarea centrului cooperăției românești: „*Plugarul Centrala Cooperativelor Românești*” și în același număr în rubrica „*Comerț și finanțe*” citim expunerea următoare:

Considerațiuni asupra cooperativelor românești.

Prin recunoașterea de drept a Centralei Cooperativelor Românești în Ungaria li s'a dat acestor cooperative organismul lor central de îndrumare control și ajutorare financiară. Față de situația lor nelămurită de până acum, este fără îndoială un rezultat important aceasta și credem de bine să lămurim pe toți Românii întovărășiți în cooperative, asupra situației de acum și asupra felului cum s'a ajuns la această formă de organizare.

Decretul-lege Nr. 2150—1941 din 10 Aprilie a. c., care reglementează situația cooperativelor din Ardeal prevede că în acest teritoriu pot funcționa centrale cooperative și fiecare cooperativă va putea exista și funcționa numai făcând parte dintr'una din aceste centrale. Centrala noastră înființată de fapt la 18 Decembrie 1940 întrunea condițiunile acestei legi, totuși abia acum a putut dobândi și existența de drept. Inițiativa de a se ajunge la un tratament egal pe bază de reciprocitate, a cooperativelor românești de aici și a celor maghiare din România, a avut drept rezultat convorbiri între reprezentanții acestora. În decursul acestor convorbiri s'au stabilit principiile fundamentale ale acestui tratament egal, care se bazează pe dreptul de a înființa cooperative a-și alege ele liber conducătorii a și organiza controlul autonom și a lua liber orice hotărîre importantă pentru viața cooperatistă. Pe lângă aceste principii fundamentale s'au

mai stabilit unele puncte de ordin practic și s'au făcut demersuri pentru a se cere punerea în practică a celor convenite.

Primul punct pus în practică este ființa legală a Centralei noastre și modificarea statutelor Hangya din România, în sensul ca aceasta să poată îngloba și cooperativele maghiare de credit. Avem toată nădejdea că și celelalte cereri ale cooperației să fie soluționate în acest fel.

Cel mai mare neajuns care ni s'a creiat însă încă în Ianuarie a. c. și care la începutul tratativilor era fapt împlinit, este regimul separat creiat pentru cooperații ele noastre din părțile apusene, anume din județele Bihar-Bihor, Szatmár-Satu-Mare, Ugocsa-Ugocea și Máramaros-Maramureș. Este evident că dreptul firesc al acestora este să se poată liber asocia în Centrala noastră. În cursul tratativilor a și fost recunoscut acest drept, însă dată fiind legea creiată, nu se putea înfăptui în cursul acestor tratative, de altă parte era dezastruos a mai întârzia recunoașterea ființei legale a Centralei noastre din Cluj — Plugarul. Toată insistența depusă pentru a obține și cooperativele din părțile apusene, dacă nu a putut determina creierea unei posibilități imediate pentru acestea de a se asocia chiar acum în centrala lor firească, a reușit totuși să facă cu puțință acest lucru într'un viitor foarte apropiat.

Avem toate asigurările că toate cooperativele economice românești din părțile apusene vor avea în cel mai scurt timp puțința de a se asocia în Centrala noastră. De altcum legea Nr. 690—1941 nici nu obligă pe aceste cooperative să se asocieze la alte centrale; ele pot rămâne în situația în care se găsesc, până când li se va da puțința de a se asocia în Centrala noastră.

Avem toate nădejdiile că și cooperativele de credit din acest teritoriu vor putea reveni la noi în scurt timp.

Având acum ființă legală și deci puțința de a interveni pentru ca toate greutățile, piedecile, neajunsurile și eventualele măsuri greșite luate contra cooperativelor noastre să fie înlăturate și îndreptate, Centrala roagă toate cooperativele și pe toți membrii acestora să-i comunice în scris imediat toate celea de această natură, pentru a putea interveni pentru remedierea lor.

*

„Tribuna Ardealului” în articolul de fond comunicat în numărul său din 20 Iulie a. c. în chestiunea cooperației scrie următoarele:

„Plugarul”.

e numele centralei cooperativelor românești din Ardealul de nord, cu sediul în Kolozsvár-Cluj.

E un nume — care întruchipează gândurile și sentimentele acelora, care cu trup și suflet sunt angajați în munca cooperatistă românească — de pe aceste meleaguri.

Gândul nostru să îndreaptă către satele noastre așezate în

munți și văi — unde își trăiește de veacuri neamul, puterea și tăria noastră.

Sentimentele ne leagă de frații noștri plugari — cari în ploaie și vânturi calcă ogorul strămoșesc și în arșița soarelui culeg roada trudnicei lor munci.

Cu gândul și sufletul curat ne apropiem de ei, ca prin munca și priceperea noastră de cărturari să le răsplătim baremi în parte — tot ce au făcut și ei pentru noi, susținând limba și legea strămoșească de-alungul veacurilor.

Ne vom strădui — ca împreună cu ei; — sfătuindu ne și înțelegându-ne, ca frați buni — să facem, ca bunurile lor, agoniseala lor să nu fie prădată pe bani de nimic, ci să fie plătită cu bani cinstiți, iar pe acest ban și plugarul să ajungă pe preț omenos la uneltele și cele trebuincioase gospodăriei lui.

Câte nu are omul dela sate, care se pradă și se pierd — numai fiindcă nu-i stau la îndemână mijloacele de punere în valoare.

Cooperativele — pe românește tovărășiile oamenilor cu aceeași ocupație — iată, stau la îndemână — omului; aceste sunt mijloacele — cu ajutorul cărora putem vinde și cumpăra; vinde produsul muncii noastre și pe prețul acesta — cumpăra de ce avem nevoie.

Aceste tovrășiile însă — bine să băgăm de seamă — nu sunt numai prăvălii și băncuțe mici — cum s'ar zice, fără sunt tot atâtea școli, unde fiecare din noi se obicinuieste și învață a munci în comun.

Căci năravul — de a nu da nimănui mână de ajutor, și de-a trage spuză fierbinte numai pe turta ta — nicidecum nu e de lăudat.

Popoarele rămase înapoi să gâdesc astfel; oamenii luminați sunt stăpâniți de gândul creștinesc — de-a da mână de ajutor aproapei său.

Lăsați pe puterile noastre proprii — numai așa putem pași înainte și a ne întări și trupește și sufletește — dacă cu toții ne vom da mână și împreună vom lucra spre binele comun; a țării și a neamului nostru la care ținem.

Cu multe greutate, cu trudă și oboseală — în fine cu ajutorul lui Dumnezeu cooperația românească din Ardealul de nord — are conducere supremă, are Stat-majorul.

Săne concentrăm puterile în jurul centralei „Plugarul” din Kolozsvár Cluj, și cu toții împreună să punem temelie solidă — cooperației românești.

Satele noastre să înceapă — și să înființeze cooperativele sătești, tot atâtea coșnițe de harnice albine.

Munca noastră, munca plugarului — prin cooperativa românească să se prefacă în bun românesc, spre bunăstarea popoului nostru harnic și muncitor.

Director, girant răspunzător și proprietar: Dr. Elemér Jakabffy.

Tipografia Husvéth și Hoffer, Lugoj.